

ENHET
Enheten för Velfärd, Utbildning och
Arbetsmarknadspolitik

HANDLÄGGARE
Kjell Rautio

DATUM
2020-03-30

ERT DATUM
2020-03-30

DIARIENUMMER
20200126

ER REFERENS
S2020/02592/SF

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs remissvar på PM om Vissa sjukpenningförmåner och ersättning till arbetsgivare för kostnader för sjuklön

LOs synpunkter i kort sammanfattning

LO har förståelse för att de åtgärder som vidtagits på sjukförsäkringsområdet var nödvändiga på grund av spridningen av Covid-19 och att det var viktigt att regeringen agerade snabbt, så att inte redan utsatta människor drabbades och så att inte ansvariga myndigheter och hälso- och sjukvården överbelastades. De resurser och den kapacitet som finns måste självklart i så stor utsträckning som möjligt riktas in på att hantera och motverka pandemin.

De flesta av förslagen i promemorian är framtagna under stor tidspress och kan av allt att döma relativt enkelt justeras för att bli mer träffsäkra och effektiva. Mot denna bakgrund har LO fyra förslag på justeringar i sjukförsäkringens regelverk:

- LO föreslår att kravet på den försäkrade att uppvisa ett läkarintyg för att beviljas smittbärrpenning, under det extraordinära läge som råder, tillfälligt upphävs. Det innebär att de som behöver vara sjukskrivna längre än 14 dagar på ett smidigt sätt, utan att behöva skicka in ett läkarintyg till Försäkringskassan, kan beviljas smittbärrpenning när de ansöker om det. Detta förfaringsätt är mer förenligt med nuvarande lagstiftning, mer rättssäkert för den enskilde och mindre ingripande än att tillfälligt göra justeringar rörande arbetsförmågeprövningen i sjukförsäkringens regelverk alt. att Försäkringskassan ad hoc upphäver kravet på läkarintyg efter sjukdag 14.
- LO anser att regeringen bör överväga att skydda dem som kan styrka att de tillhör en så kallad riskgrupp, när det gäller Covid-19, genom att bevilja dem smittbärrpenning trots att de inte är konstaterade smittbärare.
- LO föreslår att det införs en undantagsregel i socialförsäkringsbalken (27 kap. 3 §) så att tidsgränserna i

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

”rehabiliteringskedjan” inte leder till att enskilda försäkrade drabbas på grund av att de i nu rådande extra ordinära läge inte får möjlighet till arbetslivsinriktad- och medicinsk rehabilitering och därmed riskerar att på orimliga grunder blir av med sin sjukpenning.

- LO är i grunden positiv till att karensavdraget avskaffas. Men den modell som regeringen valt har en rad nackdelar. Dessa kan dock undvikas om arbetsgivarna för aktuell tid (sjukdag 1-14) betalar ut ersättning motsvarande sjuklön. Denna ersättning kan därmed hanteras i enlighet med det övriga förslaget om sjuklön. Arbetsgivare skulle alltså i samband med att de ersätts för utbetald sjuklön också kompenseras för den merkostnad som avskaffandet av karensavdraget innebär. En sådan lösning motverkar i större utsträckning den skadliga sjuknärvaro som sprider smittan vidare.

Kommentar rörande LOs förslag att justera lagstiftningen rörande smittbärapenningen

De som efter två veckors sjukskrivning utan läkarintyg övergår från sjuklön till sjukpenning, och därmed riskerar att få krav på sig från Försäkringskassan att styrka sin arbetsförmågensättning genom ett läkarintyg, riskerar att belasta en hårt ansträngd sjukvård/arbetsmarknad eller välja att gå tillbaka till arbetet fast de av smittskyddsskäl inte borde.

För att undvika dessa situationer är det mest effektivt, träffsäkert och smidigt att justera lagstiftningen rörande smittbärapenningen. Det som behöver göras i detta fall är att upphäva kravet på läkarintyg för att beviljas smittbärapenning. När detta görs är det självklart och viktigt att kommunicera detta tydligt till Försäkringskassan så att de så smidigt som möjligt, utan att enskilda försäkrade drabbas, hanterar förändringen på ett bra sätt.

En sådan föreslagen justering av regelverket för smittbärapenningen är av allt att döma mindre ingripande och mer effektivt än att gå in och justera i ”rehabiliteringskedjans” kriterier rörande arbetsförmågaprövningen. Smittbärapenning kan man ju beviljas fast arbetsförmågan inte är nedsatt. Smittbärapenningen är avsedd för att skydda individer och samhälle i ett läge när en allmänfarlig smitta sprids.

När det gäller Covid-19 tillhör, förutom de äldre, personer med olika underliggande sjukdomar som brukar benämnas som riskgrupper, det vill säga personer som riskerar att drabbas extra hårt om de smittas och därmed i större utsträckning än övriga kan få behov av intensivvård. För att skydda dessa personer och minska belastningen på sjukvården är det motiverat att, i det extra ordinära läge som nu råder och utifrån en läkarrekommendation, bevilja denna grupp smittbärapenning trots att de inte har några symptom på smitta. LO är medveten om problemen med att tydligt avgränsa denna

grupp. Men åtgärden är angelägen, både ur den enskildes och ur sjukvårdens perspektiv, varför regeringen så snart som möjligt borde snabbutreda och överväga att utvidga den grupp som kan beviljas smittbärrpenning.

Kommentar rörande LOs förslag att införa en undantagsregel i socialförsäkringsbalken (27 kap. 3 §)

De sjukskrivna som nu kontinuerligt passerar de olika tidsgränserna i ”rehabiliteringskedjan”, inte minst 180-dagarsgränsen, riskerar att på orimliga grunder bli av med sin sjukpenning. Detta beroende på att möjligheterna att få arbetslivsinriktad rehabilitering och/eller medicinsk rehabilitering väldigt ofta helt kommer att utebli nu när arbetsmarknaden, företagen och sjukvården är hårt belastade på grund av pandemin. Många som väntar på och behöver få insatser/behandling/operation kommer av allt att döma att få vänta och/eller placeras i kö. Under tiden riskerar de att gå miste om sin sjukpenning när de passerar ”rehabiliteringskedjans” tidsgränser.

Försäkringskassan har inte offentligt gett sin uppfattning i frågan tillkänna, men har i media konstaterat att regelverket inte förändrats.¹ Det finns således risk att enskilda drabbas. För att undvika att detta sker behöver en undantagsregel föras in i socialförsäkringsbalken. En sådan lösning är mindre ingripande och mer effektiv än att gå in och justera i de delar av lagstiftningen som rör rehabiliteringskedjans kriterier avseende arbetsförmågeprövningen vid de olika tidsgränserna.

Den av LO förslagna justeringen i socialförsäkringsbalken kan dessutom på ett snabbt och smidigt sätt möta den akuta situation som uppstått utan att samtidigt långsiktigt försvåra ett införande av de viktiga och mer genomgripande förändringar av sjukförsäkringen som Claes Janssons utredning (SOU 2020:6) fört fram.

Mot denna bakgrund föreslår LO att socialförsäkringsbalken (27 kap. 3 §) ska ha följande lydelse: *”Vid bedömningen av om den försäkrade är sjuk ska det bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Hänsyn till förhållanden enligt första stycket ska dock tas vid extraordinära händelser i fredstid.”*

Författningskommentaren kan då formuleras på följande sätt:
”Regeringens förslag: En ny bestämmelse införs i socialförsäkringsbalken. Denna bestämmelse syftar till att Försäkringskassan vid bedömningen av rätten till sjukdom kan beakta sådana omständigheter som annars inte ska beaktas.

---

¹ Se Dagens Arena 2020-03-27, ”Hög risk för utförsäkring när vård skjuts upp”. Elektronisk länk till aktuell artikel: <https://www.dagensarena.se/innehall/hog-risk-for-utforsakring-nar-var-d-skjuts-upp/>

Skälen för regeringens förslag: Utbrottet av det nya coronaviruset har aktualiserat behovet av särskild lagstiftning vid extraordinära förhållanden i fredstid, t.ex. vid utbrott av samhällsfarliga sjukdomar. Mot bakgrund av detta har det inom Socialdepartementet utarbetats förslag som ger möjlighet för Försäkringskassan att vid bedömningen av rätt till sjukpenning även ta hänsyn till sådana förhållanden som annars inte ska beaktas. I frånvaro av en sådan bestämmelse skulle försenade åtgärder inom arbetslivsinriktad och medicinsk rehabilitering hänförliga till utbrottet av coronaviruset medföra att en försäkrads arbetsförmåga skulle kunna komma att bedömas gentemot de bedömningsgrunder som gäller från och med dag 181 respektive dag 366 i sjukperioden.”

Kommentar rörande förslaget om att avskaffa karensavdraget

Av förslaget framgår närmare vilken ersättning som ska utgå när karensavdrag gjorts. Ersättning utgår i form av ett schablonbelopp om 700 kr. Detta är ett belopp som är så lågt att det för flertalet löntagare inte kommer att motsvara karensavdraget. För att den försäkrade ska få beloppet måste hen i efterhand ansöka om detta hos Försäkringskassan. Detta förfaringsätt och dessa förhållanden riskerar sammantaget att leda till att allt för många arbetstagare går till arbetet med lindriga symptom och sprider smitta.

En mer lämplig ordning, än den som föreslås, hade varit om arbetsgivarna för aktuell tid skulle ha utbetalt ersättning motsvarande sjuklön. Denna ersättning skulle därmed ha kunnat hanteras i enlighet med det övriga förslaget om sjuklön. Arbetsgivare skulle då i efterhand kunna kompenseras för de merkostnader som avskaffandet av karensavdraget innebär.

Avslutningsvis anser LO att karensavdraget bör avskaffas permanent, eftersom det riskerar öka den destruktiva sjuknärvaron, bidra till ökad smittspridning och särskilt hårt drabba låginkomsttagare som lever med små marginaler och ofta inte har råd med en kort sjukfrånvaro.

LO vill också passa på att uppmärksamma regeringen på att det i vissa LO-förbund finns indikationer på att en del arbetsgivare har börjat begära in så kallade ”förstadagsintyg”. Detta är oroande, inte minst då detta riskerar att belasta sjukvården som ju befinner sig i ett pressat läge på grund av pandemin.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Kjell Rautio
Handläggare

